

A pálosok öröksége (1.)

Csodák a Jakab-hegyen

Pécsről északnyugati irányban már messziről látható a Pécsi-síkság fölé magasodó tömb. Ez a kiemelkedés a Jakab-hegy, mely oly sok látnivalót, érdekességet, természeti értéket és számtalan titkot rejt az ide kirándulók számára. 602 m tengerszint feletti magasságával meghatározó eleme ennek a tájnak.

Részese lett nemcsak a természeti szépségeknek, hanem az itt élő emberek életének is. A terület 2009 tavaszától a Nyugat-Mecsek Tájvédelmi Körzet része. Kővágószőlős és Cserkút községek történelme szinte egybeforr a Jakab-heggyel, regék, mondák születtek, melyek generációról generációra szállnak.

Szerkövek

A hegy lábánál húzódó falvakból elindulva, a hegy oldalában furcsa kőképződményeket találunk. Ezek a Babás-szerkövek. Kialakulásukra

pontos magyarázat van, ám az emberi találékonyság mondát szőtt köréjük:

„Réges-régen élt Cserkúton két gazdag család. Egy napon betévedt hozzájuk egy koldusember, ki vizet s kenyeret kért alamizsnaként. Mindkét család elzavarta a nincstelen egy falat nélkül. Ezért a koldus átkot szórt rájuk: „Akkor váljatok kővé, mikor a legboldogabbak vagytok!” Telt-múlt az idő, s az átok lassan feledésbe merült. Történt aztán, hogy mindkét csa-

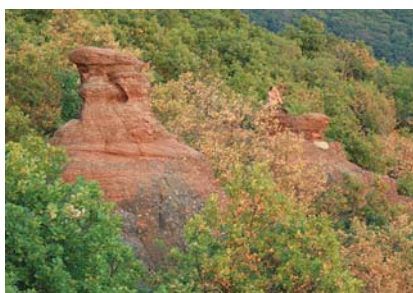
lád egyazon napon akarta férjhez adni a lányát. A hegyen lévő kolostorban esküdtek. Az egyik szertartás már véget ért, és a násznép lefele tartott, mikor a másik család fölfelé igyekezett. Az ösvény legszűkebb részén találkoztak. Egyikük sem akart kitérni a szakadék fölé. Azt mondták: „inkább kővé válunk, mintsem félreálljunk”. Abban a pillanatban fogott a régi átok, és mindkét nászmenet kővé dermedt.”

A Babás szerkövek mellett elhaladva eljutunk egy függőleges sziklafalhoz, a Sasfészekhez. Ez a hely az emberi kéz nyomát őrzi, hiszen kőbányaként művelték. A vörös homokkőből építőanyag és malomkő készült. Nevével ellentétben soha nem költött sas a sziklafalon.

Zsongor-kő

A meredek ösvényen felérve megpihenhetünk a Zsongorkő kilátón. Erről az érdekes sziklaképződményről csodálatos panoráma tárul a szemlélő elé, előtérben Cserkút és Kővágószőlős falukkal, a messzi távolban pedig Horvátország hegyeivel. A mintegy 570 m tengerszint feletti magasságban lévő kilátóra 1892-ben emelt védőkörlátót a Mecsek Egyesület. Természetesen ehhez a helyhez is kötődik hiedelem:

„A hegy alján élt egyszer egy Zsongor nevű legény, aki végvári vitéz

lett. Menyasszonyát az esküvő előtt elrabolta a Jakab-hegy várának ura. Zsongor egy sötét éjjelen felkapaszkodott a várba, és kiszabadította menyasszonyát. Az őrség azonban észrevette, és nyomban utánuk eredt. Mikor a vitéz látta, hogy nincs menekvés, lovával a kiugró sziklára ugratott, és arájával együtt a szörnyű mélységbe vetette magát. Azóta hívja a nép a sziklát Zsongorkőnek”.

Remete-barlang

Zsongorkő mellett egy sziklaüreg található. Kialakulása vitatott, mivel homokkőben természetes úton ritkán jönnek létre barlangok. Ennélfogva emberi kéz nyomát lehet sejtetni. Funkciójára nincs bizonyíték, talán a hegyen élő szerzetesek használták meditációs helyként. Innen a neve: Remete-barlang.

A földvár

A hegy fennsíkja felé haladva magas földsánc keresztezi utunkat. Ez nem más, mint a tévesen kelta földsáncnak vagy avar-gyűrűnek is hívott vaskori földvár maradványa. Régészeti kutatások a földvár építését a kora vaskor idejére, az időszámítás előtti 8. századba teszik. A több ütemben és korban történt hozzáépítésekkel, mint például a délkeleti részén lévő fellegvárral érte el végső méretét, mellyel a Kárpát-medence legnagyobb, illetve Európa harmadik legnagyobb földvára lett. A sánc kerülete körülbelül 3 km, magassága pedig a meredek déli oldalon 1-2 m, míg a lankásabb keleti és nyugati oldalon a 6-8 m-t is eléri. A maga korában erős stratégiai pont volt. Biztonságot nyújtott a benne menedéket keresőknek, és nagy nehézséget okozott az oda betörni szándékozókknak. A régészeti leletek alátámasztják, hogy nagy terület ellenőrző központ volt.

Halomsírok

A földvár nyugati sánca mellett apró kis halmocskákra bukkanunk. Ezek valójában halomsírok, és egy egybefüggő sírmezőt alkotnak. A kora vaskorban (ie. 8-7. sz.) temetkeztek ide azok a népek, akik a földvár építését kezdték és a földvár lakói voltak. Halottaikat máglyán elégették, a hamvakat urnába helyez-

ték. A máglya helyén gödröt ástak, és ide rakták az urnát, az ételt, italt tartó edényeket, és az egyéb használati és dísz tárgyakat. Ezek fölé kőből halmot emeltek és földdel befedték. A sírt pár méteres sugarú körben kővel körberakták, mely a halott „házát” jelképezte. A helynek ma is sajátos hangulata van. Talán az egykor itt élők szellemei ma is járják a földvár sáncait.

A kolostorrom

Követve a hegy fennsíkja felé vezető utat, elérkezünk a pálos kolostor romjaihoz. Az egyetlen magyar alapítású szerzetesrend tagjai első rendházukat 1225-ben Szent Jakab tiszteletére ezen a helyen alapították. Az akkori pécsi püspök a saját birtokában lévő hegyen kolostort emeltetett a szerzetesek számára. A korábban itt álló Árpád-kori templom (melynek nyomai ma is láthatók) kibővítésével, kiváló remete-

szállást alakított ki. A szerzetesek önálló életmódra rendezkedtek be. Koruk tudását meghaladva, hatalmas, virágzó kertet műveltek, és a kolostor szomszédságában kialakított tóban halat tenyésztettek. Ez idő tájt ragadt a helyre a Jakab-hegy elnevezés. Az évszázadok során a szentélyt és a szálláshelyeket többször átépítették, míg végül elnyerte végleges, négyszögletes formáját. A központi udvart mindenhol falak határolták, és körülötte egy kerengőt is kialakítottak. A kolostor a török hódoltság idején elnéptelenedett, azonban az oszmán uralom után vitatott tulajdonjogok miatt a pálos szerzetesek már nem költözhetek vissza, hanem a helyüket világi szerzetesek foglalták el. Ekkor újabb felújítás következett, és egy emeleti szint került az épületre. A kolostori élet véglegesen 1780-ban szűnt meg II. József rendeletére. Egy ideig erdészlakként funkcionált, majd 1880-ban lebontották a tetejét, mert rablók lakták. A kolostor ettől az időtől kezdve csak pusztult. Falaiból a köveket építőanyagként elhordták, és az idő vasfoga is kikezdte itt-ott.

Az 1980-as években történt régészeti feltárást követően a régészek valamennyire stabilizálták a romokat. Ám az azóta eltelt, több mint húsz év alatt is sokat romlott az állapotuk. 2006-ban a Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság EU-s pályázat segítségével elindította a romok helyrehozatalát. A munkálatok 2007 nyarára befejeződtek. A leomlott falak a régészek által előírt méretig visszaépültek, a padozatra rakódott földet elhordták, és a romok körül kerekesszékekkel is használható járdát építettek. A romkonzerválásnak köszönhetően – reméljük – még sokáig csodálhatjuk a hagyományos építészeti stílusban rakott falakat, az egyik sarokban megmaradt kemenecét, a gyönyörű technikával felrakott pincét, vagy a szentély nagyságát, és a kerengőn végigsétálva beleélhetjük magunkat a szerzetesek csendes életébe.

(Folytatás júliusi számunkban)

ÍRTA: VÖLGYI SÁNDOR

FOTÓK: MÜLLER NÁNDOR